

УПУТСТВО ЗА РАД ЧЛАНОВА БИРАЧКИХ ОДБОРА И ИЗБОРНИХ КОМИСИЈА КОЈИ ПРЕДСТАВЉАЈУ СРПСКУ РАДИКАЛНУ СТРАНКУ

I. ФОРМИРАЊЕ БИРАЧКИХ ОДБОРА

а) Опште напомене

– Бирачки одбори се формирају за сваке изборе, након расписивања, а најкасније 10 дана пред отварање бирачких места и почетак избора.

б) Бирачке одборе именује Изборна комисија изборне јединице. Уколико се истог дана спроводи више избора (савезни, републички, локални и сл.), све изборе спроводи јединствен бирачки одбор, који именују све изборне комисије надлежне за поједине врсте избора и то на предлог изборне комисије која спроводи локалне изборе (шпр. Општинска изборна комисија именује бирачке одборе за бирачка места на територији своје општине и спискове доставља изборној комисији изборне јединице за избор народних посланика, која затим доноси одлуку о именовању бирачких одбора у истом саставу и за спровођење избора народних посланика).

– Бирачки одбор се именује за свако бирачко место.

в) Пошто су изборне комисије тела која се бирају на 4 године, а мандат последњих изборних комисија траје до септембра, треба урадити следеће:

– Општински и градски (окожни) одбори Српске радикалне странке морају хитно извршити избор нових чланова у изборне комисије на локалном, окружном (градском) и савезном нивоу. За чланове комисије бирати поштене, проверене и странци одане чланове, првенствено правне струке.

II. САСТАВ БИРАЧКИХ ОДБОРА

а) – Стални састав чине, председник и најмање два члана који имају заменике.

– Проширени састав чине, поред сталног састава, и по један представник подносилаца листе који су предложили најмање 3/4 кандидата за посланике од укупног броја посланика који се бирају у тој изборној јединици. Овај представник такође има заменика, и члан је бирачког

одбора са једнаким правима као и члан из сталног састава.

б) Напомена:

Из практичних разлога (Ограниченост простора на бирачком месту, непотребно стварање гужве, што може утицати на регуларност избора) целесходно је, уколико је могуће, на нивоу комисије постићи договор о сталном саставу од 3+3 члана са заменицима, него да се приликом првог именовања бирачког одбора именују одбори састављени од представника предложених од стране релевантних странака (мисли се на странке за које се извесно зна, да ће испунити законски бонус за именовање представника у одбор).

в) Обзиром да се највећа крађа гласова дешава управо на бирачким местима пре почетка и током избора најважније је:

– У бирачке одборе предложити квалификоване и странци одане чланове који ће овом послу прићи врло студиозно и неће дозволити ниједног тренутка појаву неправилности и злоупотребе на самим изборима и тако сачувати сваки глас који

бирачи буду дали кандидатима Српске радикалне странке. Један од начина спречавања злоупотребе је да се за чланове бирачког одбора изабере рођаци кандидата који се налази на изборној листи јер ће они сигурно и поуздано обавити овај задатак.

III. РАД БИРАЧКОГ ОДБОРА

а) Бирачки одбор прима од изборне комисије, односно од више изборних комисија, уколико се истовремено спроводи више врста избора, изборни материјал на 48 часова пре дана избора.

б) **Напомена:** Рок од 48 часова је законски прописан, али његово поштовање у пракси налази на тешкоће због немогућности ефикасног обезбеђења изборног материјала на сваком бирачком месту. Наиме, у том року је могуће да, уколико се материјал чува 2 дана на неком бирачком месту, дође до крађе или до злоупотребе на други начин јер не постоји ефикасан метод да се обезбеди изборни материјал. Зато треба извод из бирачког списка и гласачке листиће примити од комисије на дан избора, око сат времена пре отварања гласачког места. Претходних 48 часова би листићи и списак били чувани на једном месту, обезбеђени печатом за територију једне општине.

Уколико су у питању села удаљена од седишта општине, онда тих 48 часова треба чувати материјал, такође обезбеђен печатом, на једном месту за цело насељено место са више бирачких места, а по потреби организовати дежурства.

б) Могућност злоупотребе:

Већ у овом сегменту може доћи до првих крађа и злоупотреба. Начини злоупотребе који се могу појавити у овом интервалу од пријема изборног материјала до почетка гласања односно отварања бирачког места су следећи:

– Пошто бирачки одбор прими изборни материјал, долази до замене изборног списка из материјала са посебно припремљеним изборним списком на коме нема бирача за које се поуздано зна да ће гласати за одређену политичку странку (у овом случају за Српску радикалну странку), чиме се део гласача онемогућава да да свој глас. Из праксе је познато да се велики број гласача буну и негодује, али ретко ко ће интервенисати код изборне комисије да се „пропуст” исправи. Заменени списак ће садржати одређен број дописаних имена, а исто толико попуњених листића ће се налазити код неког од чланова бирачког одбора који ће чекати погодну прилику да их убаци током, гласања у кутију или касније, кад се гласачке кутије отворе и пажња чланова бирачког одбора за тренутак попусти. Дописана имена ће

заокружити у међувремену. Уколико изборни материјал остаје 48 сати на бирачком месту односно бирачким местима, пошто се изборни материјал идентификује и закључа, код печатења просторије или ормана у које се изборни материјал оставља до почетка избора, печатом општинског одбора, печатним претеном или на било који други начин који није могуће фалсификовати, обезбедити изборни материјал од злоупотребе до почетка избора.

IV. ИЗБОРНИ МАТЕРИЈАЛ

а) састоји се од:

- гласачких листића
- извода из бирачког списка
- изборне листе
- записника о раду бирачког одбора
- коверата за гласање ван бирачког места

- контролног листића
- потрошног материјала (оловке, папир за паковање, канал, печатни восак и сл.)

б) Код изборног материјала може доћи до:

– Замена гласачких, односно, бирачких спискова. Због тога треба посебну пажњу обратити на број уписаних бирача у оригиналном списку, како се не би за време чувања изборног материјала или на сам дан избора дописивали нови, углавном непостојећи бирачи.

– Намерне грешке на изборним листама, при чему није јасно наглашено име странке или носиоца листе. Ово може произвести, код гласача, забуну тако да заокружи странку којој нису имали намеру да дају глас (нпр. на листи једна поред друге бивају уписане Српска радикална странка и Радикална странка „Никола Пашић”, а бирач, уместо Српске радикалне странке за коју жели да гласа заокружи другу странку).

– Записник о раду бирачких одбора мора бити посебно прегледан, а сви примерци потпуно празни и индигирани. Код записника може доћи до злоупотребе тако што ће прва четири примерка бити празна, а пети индигиран и попуњен подацима који не одговарају стварном стању добијеном на гласачком месту. Овакви примери крађе гласова су се већ дешавали на изборним местима по Србији.

– Коверте за гласање ван бирачког места морају бити прегледане и ни у једној се не сме налазити ништа.

V. РАД ОДБОРА НА ДАН ИЗБОРА

а) – Бирачки одбор се састаје на дан избора и пре отварања бирачког места (које се отвара у 7 часова на дан избора).

– Бирачки одбор утврђује комплетност и исправност изборног материјала, као и да ли је бирачко место уређено на начин који обезбеђује тајност гласања и законит ток избора, што уноси у записник о свом раду пре отварања бирачког места. Уколико се приметити да ли је изборни материјал неисправан, одмах се обавештава изборна комисија и бирачко место се не отвара док се недостаци не отклоне.

– Потом се проверава гласачка кутија у присуству бирача који први дође да гласа, и резултат провере се уписује у контролни листић, који потписују бирачи одбора и тај бирач. Након тога га убаци у кутију која се печата у присуству првог бирача.

б) **Напомена:** Ако приликом отварања кутије по завршетку гласања у кутији не буде пронађен контролни листић, гласање се на том месту понавља, а бирачки одбор распушта и именује нови.

– Бирачки одбор одржава ред на бирачком месту на дан избора. Сви чланови одбора (заменик у одсуству члана) морају бити на бирачком месту.

– Гласање је тајно, стога чланови бирачких одбора пазе да буде обезбеђена тајност гласања, и да нико не омета бираче док гласају.

– Уколико дође до ометања бирача, или до ремећења реда на бирачком месту, на други начин на који се то ремећење реда не може отклонити, тада се прекида гласање, док се ред не устали. Ако је прекид трајао дуже од сат времена, за толико колико је прекид трајао продужиће се гласање.

– На дан избора бирачки одбор не сме ништа мењати у бирачким списковима, нити брисати гласаче уписане у списак, иначе се гласање на том месту понавља, а одбор се распушта.

– Посебно треба пазити да сваки бирач који дође на гласање буде заокружен на бирачком списку хемијском оловком, пером или фломастером, јер незаокруживање бирача који је гласао чини изборе нерегуларним и повлачи њихово понављање на том бирачком месту. (Заокруживање графитном оловком није дозвољено због могућности злоупотребе брицањем).

Изузетак: Правило је да се гласа на бирачком месту, а као изузетак је предвиђено да бирачи који су болесни, непокретни, гласају код куће или у болници пред члановима одбора одређеним од стране бирачког одбора. Њихов листић се корветира без увида у садржину, а коверат се печата и такав убације у гласачку кутију.

– Други изузетак је гласање путем писма (тако гласају војници, чланови посаде брода, затвореници и сл.). Узимају се у обзир само она писма која стигну бирачком одбору до 20 часова на дан избора.

Напомена: У време затварања бирачког места омогућиће се гласање свим бирачима који се налазе у бирачком месту.

– Затеченим бирачима на бирачком месту сматрају се они који стоје у реду за гласање, укључујући и оне који су у реду изван зграде.

в) **Тек у овом сегменту** ствара се безброј начина и могућности за отимачину и крађу гласова. Да би се спречила ова пљачка чланови бирачког одбора, представници Српске радикалне странке, морају од самог почетка помно пратити сва догађања око бирачког места, а на самом бирачком месту поготово. Уколико се истовремено спроводе избори општинског, градеког, републичког и савезног нивоа, могућност за малверзације, обзиром на мноштво гласачког и изборног материјала је далеко већа, те се стога и будност чланова бирачког одбора мора апсолутно повећати.

– Бирачки одбор се по закону мора састати на дан избора сат раније од отварања бирачког места. У овом времену се морају пребројати и сортирати изборни материјали, пребројати гласачки листићи, при чему су наши чланови обавезни да запишу тачан број гласачких листића за све врсте избора који се тога дана, на том гласачком месту обављају. Посебну пажњу треба посветити провери бирачких спискова и констатовати да ли на њима има накнадних уписивања или других радњи које могу указивати на манипулацију. Пре затварања и печатења бирачких кутија обавезно комисијски проверити исправност кутије, као и чињеницу да је кутија потпуно празна и да нема дупло дно. После овог прегледа кутију треба запечатити комисијски.

– Записнику, такође, треба посветити посебну пажњу. Провером података утврдити

да ли су подаци, унети у записник тачни (нпр. комплетно име странке и име носиоца листе) као и то да ли су сви примерци записника индексирани, а рубрике за уписивање изборних резултата тачне.

– Обавеза чланова бирачког одбора је да утврди да ли бирачко место може обезбедити тајност гласања (да ли на бирачком месту постоје паравани) и да ли бирачко место задовољава функцијски остале потребе гласача.

– Бирачко место се не сме отворити док све припреме не обаве, макар се са почетком избора и каснило.

– По отварању бирачког места и са почетком гласања посебно водити рачуна да се сваки бирач пре добијања изборног материјала и заокруживања његовог имена на бирачком списку идентификује. Не сме се дозволити да изборни материјал добије лице које се личном картом и позивом за изборе није идентификовало.

– Посебно треба водити рачуна да се на бирачком месту не ствара гужва, јер се у гужви најлакше манипулише.

– Заокруживање имена или броја гласача у бирачком списку који је обавио гласање водити педантно и исправно.

– Неписменим лицима и лицима која су хендикепирана (слабовида лица) омогућити гласање тако што ће им се прочитати цела листа и показати место странке за коју желе да гласају на гласачком листићу или пред комисијом заокружити странку по жељи гласача. Не сме се дозволити да се заокруживање изврши без увида целе комисије, из простог разлога што је и то један од начина да се украде глас у корист странке којој бирач не би дао глас.

– У току целог процеса гласања, гласачка кутија не сме ни за тренутак остати необезбедена, односно без надзора наших чланова, јер и један минут довољан је да се у кутију убаци на стотине листића са заокруженим именом кандидата владајуће странке или да се компетна кутија замени. Због тога је неопходно да се члан бирачког одбора и његов заменик све време налазе у просторији и да се наизменично одмарају. Закон омогућује болесним, испокретним и другим лицима која нису у стању да дођу на гласачко место да гласају системом тзв. покретне кутије, која подразумева одлазак целог бирачког одбора кући код гласача, а гласачки листић у затвореној кутији убације се у гласачку кутију. Обзиром на могућност замене коверти од куће гласача до бирачког места, мора се и у доласку и у повратку обезбедити надзор над гласачким материјалом, што значи да са покретном кутијом мора ићи наш члан или његов заменик.

– Писма са гласачким листићима војника на одслужењу војног рока или осуђених лица, која долазе поштом и чувају се на

посебном месту, пре почетка избора не смеју бити убачена у гласачку кутију пре него што се утврди да се место служења војног рока сваког војника понаособ слаже са печатом поште на коверти. На исти начин идентификовати и коверте са гласачким листићима затворених или притворених лица.

– За све време процеса гласања и обезбеђивања бирачког места, односно гласачких кутија, постоји латентна могућност елиминисања чланова бирачких одбора који припадају нашој странци на разне начине. Чланови бирачког одбора могу бити заплашени, купљени, опијени, ометени давањем, путем хране, пића, цигарета и сл., лаких дрога, ризикуса и других средстава којима се изазивају стомачне тегобе, главобоље, мучнине, повраћања итд. Чланови бирачког одбора могу, такође, бити одвојени од бирачког места једноставним позивом на пиће, ручак или на поверљив разговор, што би режиму било довољно да изврши лажирање и крађу гласова. Због ове могућности најстрожије је забрањено конзумирање алкохола, хране, освежавајућих напитака и цигарета који се добијају од других лица за све време трајања процеса гласања.

– Цео процес обезбеђења регуларности избора траје 16–20 часова од чега на припрему изборног места отпада 1–2 часа, сам ток гласања 12 часова и на проверу и пребројавање 2–5 часова. Будност и концентрација чланова бирачког одбора МОРА од почетка до краја бити максимална.

VI. УТВРЂИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ИЗБОРА ОД СТРАНЕ БИРАЧКИХ ОДБОРА

а) Након завршетка гласања и затварања бирачког места, бирачки одбор у пуном саставу приступа утврђивању резултата избора, и то следећим редоследом:

1. Пре отварања гласачке кутије

– Утврђује се број неупотребљених гласачких листића, који се потом затварају у посебан омот, који се затим печата.

– На основу бирачког списка утврђује се број бирача који су гласали. Утврђивање се врши бројањем незаокружених бирача у изводу из бирачког списка.

2. Следи отварање гласачке кутије

– Приступа се отварању кутије, у којој мора да буде пронађен контролни листић.

– Након одвајања и провере контролног листића одвајају се важећи и неважећи листићи.

б) Напомена: Неважећи листић је:

– Празан листић на коме ништа није заокружено,

– Листић на коме је заокружено више од једне изборне листе или више кандидата

Оснивач и издавач:

др Војислав Шешел

Генерални директор:

Александар Стефановић

Главни и одговорни уредник:

Спишица Аксентијевић

Помоћник главног

и одговорног уредника:

Огњен Михајловић

Редакција:

Рајко Горановић, Момир Марковић,

Мирослав Васиљевић,

Наташа Јовановић,

Јадранка Шешел, Дејан Анђус,

Александар Вучић, Рајко Ђурђевић,

Коста Димитријевић,

Марина Јочић

Техничко уређење и штампа:

Штампарница ГРАПХИС

Београд

Редакција прима пошту на адресу:

„Велика Србија”, Француска 31,

11000 Београд

када су избори одржани по већинском систему,

– Ако се са сигурношћу не може закључити за кога је бирач гласао (када је прецртана цела листа једне странке или име кандидата странке уколико нека друга странка није заокружена или неки други кандидат).

Неважећим листићем не треба сматрати онај:

– на коме је заокружен број испред једне листе, а нека друга листа прецртана или је уз њу дописано нешто, макар и погрдно и просто или увредљиво,

– на коме је заокружен назив листе или име носиоца више пута, или је закрпљено или је преко броја испред листе стављен знак X.

– Затим се констатује број неважећих листића који се потом затварају у посебан омот и печате.

– Следећа радња је утврђивање укупног броја важећих листића.

– Потом се утврђује број гласова за сваку странку или кандидата, уколико су избори одржани по већинском принципу.

– Након свега напред урађеног, добијени подаци и чињенице се уносе у записник бирачког одбора, који се затим потписује од стране свих чланова бирачког одбора. Право на примерак овог записника има сваки представник подносилаца предлога изборне листе у бирачком одбору.

– Број примљених листића **МОРА БИТИ ЈЕДНАК ИЛИ ВЕЋИ** од броја употребљених и неупотребљених листића (затечених у кутији).

– Број употребљених листића **МОРА БИТИ ЈЕДНАК ИЛИ МАЊИ** од броја бирача који су гласали по бирачком списку (дозвољено је да буде мањи, јер је могуће да бирач не убаци листић у кутију, него га однесе са собом). Уколико је број употребљених листића већи од броја гласалих макар за један, гласање се на том месту понавља, а бирачки одбор се распушта.

– Број употребљених листића мора бити једнак збиру неважећих и важећих листића.

БИТНО: Употребљени листић је онај који је затечен у кутији, а број употребљених листића је број листића затечених у кутији, а не број издатих листића.

– Број важећих листића мора да буде једнак збиру гласова које су изборне листе

добиле или које су добили кандидати уколико су избори спроведени по већинском изборном систему.

Напомена: Сваки члан бирачког одбора, као представник предлагача изборне листе **ИМА ПРАВО** да у записник о раду бирачког одбора стави примедбу на регуларност спровођења гласања и утврђивања резултата избора која се сматра приговором и о коме је изборна комисија обавезна да одлучи.

– Када попуни записник о свом раду, бирачки одбор без одлагања, а најкасније 18 часова након затварања бирачког места, доставља изборној комисији тај записник, извод из бирачког списка и гласачке листиће затворене у посебне омоте и запечаћење, како је то напред објашњено.

в) Обавезно је:

– Пошто се гласање заврши и гласачко место затвори, одстранити сва лица која нису чланови или заменици бирачког одбора.

– Утврдити број неупотребљених листића бројањем, појединачно за сваке изборе, њих затворити и запечатити у посебан коверат, а на њему написати број изборне јединице, назив избора, неупотребљених гласачких листића и њихов број (нпр. 38. изборна јединица, избори за општинске одборнике, неупотребљени гласачки листићи, ком. 97).

– Пре отварања гласачких кутија захтевати да нико од чланова бирачког одбора и заменика не држи у руци оловку. Ово из разлога што приликом сортирања листића и бројања, члан одбора може на листићима кришом заокружити још један број и тако од важећег листића, одн. гласа, направити неважећи.

– Гласачка кутија у којој се не пронађе контролни листић не сме се бројати, већ избори са тог гласачког места и с те гласачке кутије записнички предлажу изборној комисији за поништавање. **ЗАШТО?** Јасно је да је гласачка кутија без контролног листића замењена, а самим тим и резултати избора лажирани.

– По отварању гласачке кутије и проналажењу контролног листића приступа се издвајању гласачких листића по именима странака за које се гласало.

– Код квалификације и бројања гласачких листића посебну пажњу посветити првенствено гласачким листићима на којима је дат глас нашој странци.

– Укупан број листића нађених у гласачкој кутији може бити једнак или мањи од броја бирача који су изашли на гласање.

– Број бирача који су обавили гласање утврђује се пребројавањем заокружених имена у бирачком списку. Пребројавање имена у списку се врши пре отварања гласачке кутије. **ЗАШТО?** Мањак листића у гласачкој кутији може значити да бирач није извршио гласање, већ да је гласачки листић однео са собом. Вишак, макар једног листића сигурно значи да је на бирачком месту дошло до лажирања и да изборе треба поништити.–

Пошто се листићи на бирачком месту преброје приступа се уписивању изборних резултата у записник. Записник се поново, пре уписивања резултата и потписивања, мора проверити и установити да није дошло до замене.

Пошто се подаци и изборни резултати унесу у записник, сабирањем се мора проверити број гласова који са неважећим листићима, мора дати број утврђен приликом пребројавања листића. Важећи гласачки листићи се, заједно са неважећим листићима, списком бирача, записником о извршеном гласању, неупотребљеним листићима и осталим бирачким материјалом пакују у за то обезбеђене кутије или другу амбалажу и транспортују до општинске изборне комисије, одмах по завршеном пребројавању.

Један од чланова бирачког одбора из наше странке (члан или заменик) прати копија изборни материјал до просторија општинске изборне комисије, а други о резултатима гласања извештава општински изборни штаб (телефоном или лично) у најкраћем могућем року. Такође, хитно доставља примерак записника са изборним резултатима који добијају прве три странке, по резултатима гласања.

Одговорност чланова бирачког одбора престаје тек онда кад изборни материјал са бирачког места стигне у општинску изборну комисију. Тада одговорност за изборни материјал преузима члан општинске изборне комисије из редова Српске радикалне странке.

Обавеза је свих чланова бирачких одбора и изборних комисија да се максимално заложу у чувању изборних резултата.

СРБИЈА ЈЕ ВЕЧНА ДОК СУ ЈОЈ ДЕЦА ВЕРНА!